

hitelkiváltó hitelek korlátozása általi visszafogására vonatkozóan. Ezt követően a 2011. október 3-i retail risk reggelin üzleti titoknak minősülő, stratégiai jelentőségű információkat osztottak meg egymással, ezáltal összehangolták stratégiájukat. Továbbá, a II., a III. és a IV. rendű felperesek és egy jelen perben nem álló vállalkozás felsővezetői kétoldalú egyeztetéseket folytattak az I. rendű felperes vezérigazgatójával, amelynek során a refinanszírozással kapcsolatos stratégiájukra vonatkozó információkat tártak fel egymás előtt. A vállalkozások a végtörlesztések korlátozását célul tűző átfogó tervüket ténylegesen meg is valósították, hiszen két kivétellel (a VI. rendű felperes és egy jelen perben nem álló vállalkozás) valamennyien korlátozottan vettek részt a refinanszírozásban.

- [3] Az alaphatározatot a felperesek és további négy, jelen perben nem álló vállalkozás keresettel támadta. A kereseteket a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2015. február 3-án kelt 5.K.30.278/2014/99. számú ítéletével elutasította. Az elsőfokú bíróság ítéletét a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2016. február 24-én kelt és jogerős 2.Kf.650.032/2015/28. számú ítéletével helybenhagyta.
- [4] A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a 2016. december 13-án kelt Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletével az alperes alaphatározatának bírságra vonatkozó rendelkezéseit a felperesek és további két, jelen perben nem álló vállalkozás vonatkozásában hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra kötelezte.
- [5] Ítéletének indokolása szerint a jogsértés megvalósult, ugyanakkor az első retail risk reggelin a kockázatkezelők által létrehozott megállapodást túlzás átfogó tervnek nevezni, helyesebb közös versenyellenes cél érdekében kifejtett elhatározásként értékelni. Ez a jogsértés súlyát csökkenti. A bankok kockázatkezelői szinten és egyes bankok esetében vezérigazgatói szinten történő egyeztetései ugyanakkor egy közös cél érdekében történtek, ebben az értelemben egy átfogó (ugyanazon) tervbe illeszkedtek, amelynek lényege, hogy a bankok a forinthitelekkel történő devizahitel kiváltás terén nem fognak egymással versenyezni a végtörlesztési időszakban. Az érintett piaccal összefüggésben hangsúlyozta, hogy az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: Végtörlesztési tv.) mesterséges piaci viszonyokat eredményezett, mert lehetővé tette a devizahitelek forinthittel történő kiváltását, és ezzel a forinthitelek piacán egy új potenciális piacrészt hozott létre, egyoldalú helyettesíthetőséget teremtve a már megkötött devizahitelek tekintetében. A végtörlesztésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések tehát azt is célozták, hogy a szerződési, váltási költségek folytán korábban egymást nem, vagy csak korlátozottan helyettesítő, különálló piacoknak tekinthető devizaalapú jelzáloghitelek és forinthitelek mesterségesen egy versenyzői piaccá váljanak. Az eljárás alá vontak magatartása pedig éppen ennek a megakadályozását célozta a kínálati helyettesíthetőségből eredő verseny korlátozásával, ami a keresleti helyettesíthetőséget is korlátozta. Megállapította, hogy az alperesi határozat nem elemezte átfogóan a helyettesíthetőség kérdését, így a határozat az érintett piac meghatározására, és így az alperes saját, a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének 1/2012. közleményétől (a továbbiakban: Régi bírságközlemény) való eltérésre nem tartalmazott megfelelő indokolást. Az egyik, jelen perben nem álló vállalkozás által becsatolt magánszakértői vélemény a helyettesíthetőségi kérdések kapcsán helyesen utalt arra, hogy azok a devizahitelek, amelyekre a Végtörlesztési tv. nem vonatkozott, nem lehettek a piac részei, mivel sem a kínálati, sem a keresleti egyoldalú helyettesíthetőség nem állhatott fenn. Részletesen reagált a bírságkiszabás kapcsán is az egyes felperesi hivatkozásokra.
- [6] A Kúria a megismételt eljárásra vonatkozóan előírta, hogy az alperesnek az érintett árupiacot a keresleti és kínálati helyettesíthetőség szempontjai alapján kell elemeznie, illetve az elemzéshez szükséges adatokat beszereznie, figyelembe véve a perben csatolt szakvéleményt is. Ennek során az általa adott részleges elemzéstől eltérő következtetésre is juthat a

piacmeghatározás körében, hiszen csak a rendelkezésre álló adatok alapján tudta a kérdést értékelni, és más adatok alapján – illetve más releváns, nem értékelt körülmények alapján – eltérő következtetésre is lehet jutni. Az így meghatározott érintett piachoz képest, ha a közleményében foglaltaktól el kíván térni az alperes a releváns forgalom meghatározása tekintetében, akkor ezt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régi Pp.) 339/B. §-ának keretei között meg kell indokolnia. E mérlegelés során értékelnie kell a Kúria ítéletében jelzett – illetve a bírósági felülvizsgálati eljárás során előadott releváns – felperesi érveket is (pl. az I. rendű felperes versenyzői magatartásra vonatkozó hivatkozása, a IV. rendű felperes számítási hibára hivatkozása vagy versenyzői magatartásra hivatkozása). A jogsértés súlya körében azt is értékelni kell, hogy a jogsértő magatartások ugyan egy átfogó tervbe illeszkedtek, de 2011. szeptember 15-én nem egy átfogó terv jött létre, amelyet következetesen végrehajtottak, ami a jogsértés súlyát csökkenti.

A megismételt közigazgatási eljárás és a keresettel támadott határozat

- [7] Az alperes a megismételt eljárása eredményeként 2018. augusztus 22-én kelt, keresettel támadott határozatában az I. rendű felperessel szemben 460.000.000 forint, a II. rendű felperessel szemben 275.000.000 forint, a III. rendű felperessel szemben 900.000.000 forint, a IV. rendű felperessel szemben 780.000.000 forint, az V. rendű felperessel szemben 465.000.000 forint, a VI. rendű felperessel szemben pedig 185.000.000 forint versenyfelügyeleti bírságot szabott ki.
- [8] Határozatának indokolásában, az érintett piac meghatározása körében rögzítette, hogy a megállapodás a hitelkiváltó hitelek nyújtásának korlátozására vonatkozott, annak érdekében, hogy a deviza-alapú jelzáloghitelek végtörlesztését visszafogják. A forintbitelek korlátozása tehát a devizahitel portfólió védelmét szolgálta. Ennek megfelelően a versenykorlátozó megállapodás tárgyát képező termékek körét elsődlegesen (közvetlenül) a hitelkiváltásra alkalmas forint-alapú jelzáloghitelek képezték (ide nem értve a speciális és támogatott hiteleket), míg másodlagosan (közvetve) érintett terméként a végtörleszhető deviza-alapú jelzáloghitelek voltak azonosíthatók. A jogsértés jogkövetkezményeként továbbra is bírság kiszabását tartotta indokoltnak a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 78. §-a alapján, egyúttal rögzítette, hogy a bírság összegének meghatározása során a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének a 11/2017. közleményében (a továbbiakban: Új bírságközlemény) foglaltakra volt figyelemmel. Releváns forgalomként a végtörleszhető devizaalapú jelzáloghitel állományon 2011-ben realizált kamat-, díj- és jutalékbevételek időarányos, a jogsértéssel érintett négy és fél hónapos időszakra eső részét vette figyelembe. A végtörleszhető devizahitelek körét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 200/B. § (2) bekezdés a) és b) pontjára tekintettel határozta meg. Nem látta indokoltnak sem a ténylegesen végtörlesztett hitelek, sem a forrásköltségek, illetve a végtörlesztésen elszenvedett veszteségek, sem a közterhek, sem pedig a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: Elszámolási tv.) alapján tisztességtelenség miatt visszafizetett összegek figyelmen kívül hagyását, releváns forgalomból történő levonását. A jogsértés súlya kapcsán, a verseny veszélyeztetettségének megítélésekor értékelte, hogy a versenytársak közötti kibocsátás korlátozására irányuló megállapodás a legsúlyosabb kartellek közé tartozik, ugyanakkor értékelte, hogy a jogsértés súlyát csökkenti, miszerint a jogsértő magatartások

ugyan egy átfogó tervbe illeszkedtek, de az első retail risk reggelin nem jött létre átfogó terv. Rögzítette, hogy a versenynek elsősorban az ár és a minőség dimenziója volt érintett. A jogsértés piaci hatásával összefüggésben kiemelte, hogy az eljárás alá vontak együttes piaci részesedése az elsődlegesen és a másodlagosan érintett piacon is jelentős, mert a hazai bankrendszer legnagyobb szereplői. Értékelte, hogy a jelzáloghitelek esetében a vevők számára fontos termékről van szó, ugyanakkor a végtörlesztés nem közvetlenül a lakáshoz jutást szolgálta, illetve, hogy jelentős volt azok aránya is, akiknek a végtörlesztés tiszta nyereséget eredményezett. Tényleges hatás bizonyítottsága hiányában a jogsértés piaci hatása tekintetében nem alkalmazott magasabb pontszámot. Az I., a II., a III., és a IV. rendű felperesek tekintetében közepes fokú súlyosító körülményként értékelte, hogy vezető tisztségviselők jogsértés elkövetésében való érintettsége a kétoldalú, felsővezetői szintű egyeztetésekre tekintettel megállapítható. A VI. rendű felperes vonatkozásában közepes fokú enyhítő körülményként értékelte, hogy proaktív módon járt el. Az I. rendű felperes esetében az általa hivatkozott tények alapján nem tartotta megállapíthatónak, hogy más bankokhoz képest eltérő kezelést igénylő, enyhítő tényezőként figyelembe vehető mértékű proaktivitást tanúsított volna. A III. rendű felperes kapcsán kis fokú enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy képviselője a második retail risk reggelin nem vett részt, ami a jogértésben betöltött szerepét csökkenti. Valamennyi eljárás alá vont esetében egységesen, kiemelt fokú enyhítő körülményként értékelte az állami beavatkozás hatását. Rögzítette, hogy az eljárás alá vontak által hivatkozott együttműködést nem tudta a bírság enyhítése érdekében figyelembe venni.

A keresetlevelek és a védírat

- [9] Az I. rendű felperes keresetében elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatásával a bírság mellőzését vagy mérséklését, másodsorban a határozat megváltoztatásával a bírság mérsékelt összegének kiszámítására pontos iránymutatás adását, harmadlagosan a határozat megsemmisítését, illetve hatályon kívül helyezését kérte, szükség szerint az alperes új eljárásra kötelezése mellett.
- [10] Kifogásolta, hogy az alperes túlterjeszkedett a Kúria ítéletén, megsértve a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 109. § (4) bekezdését. A Kúria döntésének rendelkező része és indokolása a megismételt eljárásban köti a közigazgatási hatóságot, a Kúria által jogsértőnek minősített megállapítások más indokolással sem tarthatók fenn a megismételt eljárásban. Sérelmezte, hogy az alperes nem a felülvizsgált bírságkiszabási szempontrendszert alkalmazta, hiszen az Új bírságközlemény súlyozási és számítási rendszere jelentős mértékben eltér a Régi bírságközleményétől, így ugyanazon magatartás másképpen értékelhető a két szempontrendszer szerint. Így a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése nem valósul meg. Álláspontja szerint az Új bírságközlemény alkalmazása sérti a jogbiztonságot, a visszaható hatály tilalmát, a tisztességes eljáráshoz való jogot és a hatékony jogorvoslathoz való jogot. Felhívta az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJEE) 6. és 13. cikkét, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (2) bekezdését és a Ket. 2. §-át. Nem fogadta el, hogy a releváns forgalom meghatározásakor az alperes nem vette figyelembe csökkentő tényezőként a ténylegesen végtörlesztett hitelekkel szembeni származó bevételt. Jogszerűtlennek tartotta a közterhek levonásának elmaradását, hiszen azok nem realizálódnak bevételként. Hangoztatta, hogy a levonást az alaphatározatában még maga az alperes is indokoltnak ítélte, az alaphatározat felülvizsgálatát e körben az eljárás alá vontak nem kérték, a kúriai ítélet sem tért erre ki erre a kérdésre, így az alperes nem juthatott volna ellenkező megállapításra. Álláspontja szerint az

Elszámolási tv. alapján tisztességtelenség miatt visszafizetett összegeket is le kellett volna vonni a releváns forgalomból. A jogsértéssel érintett időszak érvelése szerint nem kezdődhetett 2011. szeptember 15-én, csak a Végtrölesztési tv. hatályba lépésének napján, 2011. szeptember 29-én, így a releváns forgalom arányos csökkentése indokolt. Hangoztatta, hogy a határozat nem teljeskörűen, illetve okszerűtlenül tartalmazza a mérlegelés szempontjait, ezért nem felel meg a Ket. 72. § (1) bekezdés ef) pontjának és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. § (5) bekezdésének. Az alperes nem vezette le részletesen az értékelését, az általa figyelembe vett szempontokhoz nem rendelt konkrét pontszámokat. Az, hogy a bírság a releváns forgalom arányában magasabb összegű lett, arra enged következtetni, hogy az egyéb tényezőket az alperes jogszerűtlenül, jelentősen átértékelte. Hangsúlyozta, hogy amennyiben az alperes úgy dönt, hogy eltér a Kúria által felülvizsgált alaphatározattól, akkor az eltérést is részletesen meg kellett volna indokolnia, azonban ezt elmulasztotta. Álláspontja szerint a kétszeres értékelés tilalmába ütközik, hogy az alperes a jogsértés súlya körében is értékelte a jogsértés piaci hatását. Sérelmezte, hogy az alperes a Kúria iránymutatása ellenére az átfogó terv hiányát enyhítő körülményként nem értékelte a javára, emellett elmulasztotta a proaktivitását megvizsgálni. E körben kiemelte, hogy bár jogszabály nem kötelezte arra, hogy meglévő termékeit felülvizsgálja, a piacon egyedülálló módon csökkentette a hitelkiváltásra alkalmas forintHITELEI kamatát, bővítette e termékkörét és négy új, devizahitel kiváltására alkalmas forintHITELT vezetett be, és nem tett különbséget a régi és az új ügyfelei között.

[11] A II. rendű felperes keresetében elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatásával a bírság mérséklését, másodsorban (és negyedlegesen) a határozat megváltoztatásával a bírság mérsékelt összegének kiszámítására pontos iránymutatás adását, harmadlagosan a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

[12] A Ket. 109. § (4) bekezdésére hivatkozással kifejtette, nem ítélt meg egyértelműen, hogy az alperes a megismételt eljárásban a kúriai ítélet iránymutatásának megfelelően járt-e el. Jogszerűtlennek tartotta az Új bírságközlemény megismételt eljárásban való alkalmazását. A bírság kiszabását a kúriai ítélet a Régi bírságközlemény keretei között minősítette jogsértőnek, valamint erre vonatkozóan fogalmazta meg iránymutatását. Álláspontja szerint az alperes a megismételt eljárásban nem térhetett volna át újabb szabályok alkalmazására. Ez véleménye szerint sérti a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogait. Utalt a Ket. 1. § (4) bekezdésére. Nézete szerint az alperes a törvényi fogalmat önkényesen leszűkítve értelmezte a végtröleszthető hitelek fogalmát a régi Hpt. 200/B. § (2) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt feltételek mentén. Sérelmezte, hogy az alperes nem vonta le a releváns forgalomból a közterheket, amely körben az alaphatározattól eltért, miközben kötve volt az alaphatározat azon részeihez, amelyeket a kúriai ítélet iránymutatásai nem érintettek. A megismételt eljárásban született vizsgálati jelentés is a nettósítást tartotta irányadónak. Kifogásolta, hogy az alperes nem vonta le az Elszámolási tv. alapján tisztességtelenség miatt visszafizetett összegeket sem, miközben, ha egy adott összeg nem képezte az árbevétel részét, akkor az releváns forgalomként sem vehető figyelembe. Álláspontja szerint az alkalmazott pontszámok ismeretének és számszerű levezetésének hiányában ellenőrizhetetlen, hogy az alperes eleget tett-e a kúriai iránymutatásnak a jogsértés súlya vonatkozásában, amelynek – mivel maga a terv sem állapítható meg – csak egy rendkívül alacsony fokáról lehet szó. Sérelmezte, hogy az alperes a bírság kiinduló összegének meghatározása során a verseny veszélyeztetettségét és a jogsértés piaci hatását eltúlzottan vette figyelembe. Az alperesnek a megismételt eljárásban az lett volna a feladata, hogy rámutasson arra, mennyivel lett volna versengőbb ez a piaci környezet a jogsértés nélkül, azaz el kellett volna végeznie a jogsértés hiányában előálló helyzet elemzését, erre azonban nem került sor. A jogsértés vonatkozásában érzékelhető piaci

hatások nem bizonyítottak. Kifogásolta, hogy az alperes nem vette figyelembe enyhítő körülményként az okiratokkal igazolt megfelelési erőfeszítéseit.

[13] A III. rendű felperes keresetében elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatásával a bírság csökkentését, másodsorban a határozat megsemmisítését kérte.

[14] Kifogásolta, hogy az alperes az Új bírságközleményt alkalmazta, és a bírságszámítási metódus megváltoztatásával jóval szigorúbb bírságot szabott ki a korábbinál. Hivatkozott a jogállamiság és jogbiztonság, valamint a jogorvoslathoz fűződő jogának sérelmére azzal, hogy a jogorvoslat funkciója a jogorvoslattal élő jogsérelmének orvoslása, nem pedig az, hogy ennek révén az alperes az ügyet újra nyitva, indokolás nélkül újra értékelést végezzen, a bírságszámítás során egyes körülmények súlyát újra mérlegelje az alaphatározathoz képest, és a bírságot súlyosítva mintegy büntesse a jogorvoslattal élőket. Kifogásolta, hogy az alperes a törvényi szabályozást nem a maga teljességében alkalmazta, hanem szelektíven, amikor mellőzte a végtörleszthető hitel fogalmának részét képező egyes feltételek alkalmazását. Álláspontja szerint az alperes tévesen vette figyelembe a teljes, formálisan végtörleszthető állományon elért bevételt, mert a jogsértés nem volt alkalmas ennek a bevételnek a védelmére. A kamatemelések, mint jogsértő eszközcselekmények nem voltak képesek a végtörlesztés megakadályozására, az egyéb hitelfelvételi kondíciók változtatását és ezek akadályozó hatását az alperes nem derítette fel. Álláspontja szerint a tényleges végtörlesztések azt igazolják, hogy a jogsértés eleve alkalmatlan volt a portfólió védelmére. Ezért, az eszköz alkalmatlansága miatt indokolt figyelmen kívül hagyni a ténylegesen végtörlesztett állományt. Sérelmezte, hogy az alperes a bevételekből nem vonta le a közterheket. Álláspontja szerint indokolt levonni a tisztességtelenség miatt utólag visszafizetett bevételeket is. Ha ugyanis erre nem kerül sor, akkor a bankok kétszeresen fizetik vissza ugyanazt a bevételt: egyszer az adósoknak, egyszer pedig az államnak. Így nem a jogsértően szerzett bevétel terhére fizetik meg a bírságot, hanem az egyébként jogszerűen szerzett más bevételből, hiszen a jogsértő bevételt már visszaadták teljes egészében a jogosultaknak. Hangoztatta, hogy végtörleszthetőségről csak a Végtörlesztési tv. hatályba lépésétől kezdve, 2011. szeptember 29-étől lehet szó, így a végtörlesztett devizahitelből származó bevételek is csak ettől az időponttól kezdve értelmezhetők, vagyis az alperes jogszerűen csak négy hónapnyi bevételt vehetett volna figyelembe. Jogsértőnek tartotta, hogy az alperes a bírságszámítás során eltekintett a konkrét pontszámok megjelenítésétől, ezáltal a bírságközleményében felvázolt metódustól, a pontszámok ismerete nélkül pedig nem is állapítható meg a mérlegelés okszerűsége és a mérlegelés szempontjai. Hangoztatta, hogy a Kúria ítéletében foglalt iránymutatás szerint a jogsértés összességében enyhébb súlyú. Kifogásolta, hogy az alperes a jogsértést a legsúlyosabb kartellek közé sorolta, hiszen annak gazdasági tartalma lényegesen különbözött a klasszikus kibocsátás-korlátozástól, nem az árfelhajtást célozta, hanem a veszteségek mérséklését. A jogsértés piaci súlya körében meglátása szerint a felek együttes piaci részesedésének kisebb a jelentősége, a magas piaci részesedést formális módon, érdemi érvelés nélkül nem indokolt figyelembe venni. Kifejtette, hogy nem képezte vizsgálat tárgyát, így nem tekinthető bizonyítottnak, hogy a jogsértés alkalmas lett volna arra, hogy az észszerűen eljáró fogyasztót visszatartsa a kiváltó forinthitel felvételétől. Vitatta a vezető tisztségviselők elkövetésben való érintettségének súlyosító körülményként való figyelembevételét. Más bankok közül kettő is ügyvezető igazgatóval vett részt a retail risk reggeliken, így az ő kiemelése e vonatkozásban diszkriminatív. A kétoldalú találkozó jogsértő jellege a Kúria szerint is lényegesen csekélyebb volt. Sérelmezte, hogy miközben a Kúria ítélete szerint a jogsértő magatartása súlyát csökkenti, hogy nem vett részt a második retail risk reggelin, az alperes a releváns forgalom arányában negyedével nagyobb bírságot szabott ki vele szemben. Kiemelte, hogy a Kúria ítélete szerint az első reggelin nem született átfogó terv, ezért a későbbiek sem tekinthetők e terv végrehajtásának. Hangsúlyosan

értékelendőnek tartotta, hogy az állami beavatkozás súlyos károkkal fenyegető szükséghelyzetet teremtett, amelyben a bankok átfogó terv nélkül, inkább rögtönözve, tűzoltás-szerűen cselekedtek, a károk mérséklését célzó gazdasági észszerűséget követve.

[15] A IV. rendű felperes keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatásával a bírság mérséklését, másodsorban a határozat megváltoztatásával a bírság mérsékelt összegének kiszámítására pontos iránymutatás adását, harmadlagosan a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

[16] Kifejtette, hogy a Kúria egyértelmű iránymutatást adott arra vonatkozóan, hogy a jogsértés súlyát csökkenteni kell, így az alperes nem alkalmazhatott volna olyan bírságszámítási módszert, amely az alaphatározatban kiszabott bírságnál súlyosabb eredményhez vezet. A kúriai ítélet nem adott felhatalmazást az alperesnek arra, hogy a szűkebb érintett piacra tekintettel számított kisebb releváns forgalom alapján súlyosabban ítélje meg az ügy körülményeit. Álláspontja szerint a határozat sérti a Tpvt. 78. § (3) bekezdését és a Kp. 85. § (5) bekezdését. Véleménye szerint az alperes nem végezte el a részletes keresleti és kínálati helyettesíthetőségre vonatkozó piacelemzést, így nem tett eleget a kúriai ítélet iránymutatásainak. Vitatta, hogy a lakáscélú és szabad felhasználású jelzáloggal fedezett devizahitelek egy árupiacra tartoznának. Az alperes mérlegelése jogszerűtlen a másodlagos érintett piac meghatározása vonatkozásában, mivel ezek a hitelek alapvetően eltérnek természetükben és felhasználhatóságukban is. A releváns forgalom megállapítása körében kifogásolta, hogy az alperes nem a törvényi definíció szerinti hiteleket tekintette végtörleszthetőnek. A kúriai ítéletből sem következik a végtörleszthető hitelek körének ilyen értelmezése. Sérelmezte a végtörlesztett hitelek levonásának elmaradását. A jogsértés hatásának elméleti (nem bizonyított) lehetősége nem elegendő ahhoz, hogy arra az alperes a végtörlesztett hitelek figyelmen kívül hagyása körében hivatkozhasson. Megítélése szerint az alperesnek értékelnie kellett volna az érintett vállalkozások végtörlesztésre visszavezethető veszteségeit és nehézségeit, amiből következően indokolt lett volna a forrásköltségek és a veszteségek levonása. Sérelmezte a közterhek levonásának elmaradását is. Az alperes e körben nem térhetett volna el a korábbi értékelésétől, illetve az eltérést meg kellett volna indokolnia. Az enyhítő körülményként történő figyelembevétel álláspontja szerint nem zárja ki a levonást a releváns forgalomból. A közterhek levonása a Végtörlesztési tv. által előidézett piaci helyzetből adódó speciális körülményekre vezethető vissza, ezek a körülmények nem változtak, így a levonás indoka továbbra is fennáll. A jogsértés időtartamával kapcsolatban kiemelte, hogy mivel a Végtörlesztési tv. 2011. szeptember 29-én lépett hatályba, így végtörleszthető hitelekről ezen időpontot megelőzően nem is lehet beszélni. Tehát az alperesnek négy hónapra eső összeget kellett volna figyelembe vennie. Sérelmezte, hogy a határozat nem tartalmaz sem pontozást, sem indokolást sem arra vonatkozóan, hogy e körben az alperes miért tért el a közleményétől. Álláspontja szerint a pontszámok megjelenítése elengedhetetlen része az alperesi döntés indokolásának, annak hiányában a bírságösszeg meghatározásához vezető döntési folyamat levezetése nem történt meg. A jogsértés súlya körében nem bizonyított, hogy a bankok egységesen jártak el a bankok, ezért az alperes az érintett versenydimenziók vonatkozásában sem juthatott volna egységes következtetésre. Az alperes nem bizonyított ténylegesen bekövetkezett piaci hatást sem. Kifogásolta, hogy az alperes tévesen értékelte az öntisztázás körében tett intézkedéseit.

[17] Az V. rendű felperes keresetében elsődlegesen (valamint harmadlagosan és ötödlegesen) a határozat megváltoztatásával bírság mérséklését, másodsorban (valamint negyedlegesen és hatodlagosan) a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

[18] Álláspontja szerint az alperesi bírságkalkuláció jogsértő, mert a bírság mértéke annak ellenére szinte egyáltalán nem csökkent, hogy a kúriai ítélet iránymutatása alapján annak jelentősen csökkennie kellett volna. Álláspontja szerint az alperes a kúriai ítélet konkrét iránymutatásain,

utasításain kívül nem járhatott volna el a megismételt eljárásban. Felhívta a Ket. 1. § (2) bekezdését és 109. § (4) bekezdését. Nézete szerint ez a megközelítés és az Új bírságközlemény alkalmazása a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmába ütközik, és sérti a jogorvoslathoz való jogát. Hivatkozott az EJEE 7. cikkére és Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyvének 2. cikkére, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) és (7) bekezdéseire. Kiemelte, hogy az Új bírságközlemény alkalmazása meg kell, hogy feleljen az ésszerű előreláthatóság követelményének. A jelen ügyben sem a jogsértés elkövetésekor, de még a megismételt eljárás megindulásakor sem volt ésszerűen előrelátható, kiszámítható, hogy az alperes egy 2017. végén bevezetett módszer alkalmazásával kívánja meghatározni a bírság mértékét. Emiatt az Új bírságközlemény megismételt eljárásokra vonatkozó átmeneti rendelkezéseit is jogszerűtlennek tartotta, sértik a jogbiztonság, valamint az előreláthatóság és kiszámíthatóság követelményét, ezzel a visszaható hatály tilalmát, valamint a bírósághoz fordulás jogát is. Utalt arra, hogy így az eljárás alá vont, amikor az alperes bírsággal kapcsolatos döntését támadja, azt kockáztatja, hogy egy megismételt eljárás esetén – annak ellenére, hogy igaza van és a hatóság jogszerűtlen döntést hozott – akár súlyosabb bírságot is kaphat, mert időközben a hatóság újra gondolja a mérlegelés módszerét. Hangoztatta, hogy az alperes az alaphatározathoz képest szűkebb releváns forgalmat vett alapul, a jogsértést kisebb súllyal értékelte, a szerepét súlyosító körülményként már nem, az enyhítő körülményeket pedig nagyobb súllyal vette figyelembe, ennek ellenére lényegében nem csökkent a bírság. Számításai szerint a releváns forgalom szűkülésének és a jogsérelem súlyának csökkenésének komoly bírságenyhítést kellett volna jelentenie a számára. Nem értett egyet a releváns forgalom kiszámításával. Álláspontja szerint le kellett volna vonni azon bevételek időarányos részét, amelynél a hitel vonatkozásában legalább igénybejelentéssel éltek a fogyasztók. Véleménye szerint azokat, akik eljutottak odáig, hogy legalább a végtörlesztési igényt bejelentették, a bankok magatartása nem tántorította el a végtörlesztéstől. Kifogásolta, hogy az alperes nem vizsgálta, hogy az eljárás alá vontak magatartásának volt-e vagy lehetett-e hatása, a banki magatartások mennyiben befolyásolták az adósok végtörlesztéssel kapcsolatos döntéseit. Sérelmezte, hogy az alperes nem vonta le a releváns forgalomból a közterheket annak ellenére, hogy az alaphatározatban levonta. Miután ezt a kérdést a korábbi bírósági felülvizsgálat nem érintette, annak módosítására a megismételt eljárásban nem volt lehetőség. Véleménye szerint nem indokolt figyelembe venni tényleges bevételként azokat az összegeket sem, amelyeket az Elszámolási tv. alapján tisztességtelenség miatt visszafizetett a fogyasztóknak. Meglátása szerint a releváns forgalom szempontjából kizárólag olyan időszak vehető figyelembe, amely alatt a végtörlesztett hitelek fogalma egyáltalán értelmezhető. Ez pedig nem lehet korábbi, mint a Végtörlesztési tv. 2011. szeptember 29-i hatályba lépése. Kifogásolta, hogy az alperes elmulasztotta a saját közleményének megfelelően megjelölni, hogy az eljárás alá vontak mekkora pontszámokat kaptak, az eltérést pedig annak ellenére nem indokolta meg, hogy az kötelezettsége lett volna. Így nincs abban a helyzetben, hogy a mérlegelés szempontjait és eredményét megismerhesse, és nem tudja kifejtetni a jogi álláspontját, a bíróság pedig nem tudja ellenőrizni a határozat jogszerűségét. Sérelmezte, hogy az alperes a tevőleges jóvátételre vonatkozó intézkedéseit enyhítő körülményként nem vette figyelembe. Utalt arra, hogy ezek az intézkedések az okozott kár mérséklésére irányultak és így a közérdeket, illetve a jogsértéssel érintett vagy azzal összefüggésbe hozható társadalmi csoportok jólétét szolgálták. Az a körülmény, hogy a fogyasztók nem jelentkeztek kártérítési igényrel vagy panasszal nála, nem róható a terhére.

[19] A VI. rendű felperes keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatásával a bírság mérséklését, másodsorban a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

- [20] Álláspontja szerint a határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkét és a Tpvt. 78. § (3) bekezdését. Kifogásolta, hogy az alperes bírságalapként nem Tpvt. 78. § (1b) bekezdése szerinti nettó árbevételt határozta meg, mert a közterheket nem vonta le a releváns forgalomból. Véleménye szerint ugyanígy le kellett volna vonni az ügyfeleknek tisztességtelenség miatt visszafizetett összegeket is, amelyet utóbb a könyvelésben módosítani kellett, és sem közgazdasági, sem jogi szempontból nem minősül árbevételnek. Végtörlesztésről csak 2011. szeptember 29-étől, a Végtörlesztési tv. hatálybalépésétől kezdődően lehet szó, ezért az alperes a végtörleszthető devizahitelekből származó árbevételt is csak ezen időponttól vehette volna figyelembe. Kiemelte, hogy egyedül ő tanúsított elismerten és bizonyítottan végig proaktív, versenyző magatartást, amire tekintettel az alperesnek a többi eljárás alá vontéhoz képest alacsonyabb bírságot kellett volna vele szemben kiszabnia. A határozat ugyan szövegszerűen értékelte az enyhítő körülményt, de a bírság összegének meghatározása során a különbségtételt nem alkalmazta. Álláspontja szerint az alperes a bírság mértékét a jogsértésben betöltött szerepéhez és súlyához mérten aránytalanul nagy összegben határozta meg.
- [21] Az alperes védiratában a keresetek elutasítását kérte. Perköltséget számított fel.
- [22] Fenntartotta a határozatában foglaltakat, mert álláspontja szerint jogszerű és megalapozott döntést hozott.

A Fővárosi Törvényszék döntése és jogi indokai

- [23] A Fővárosi Törvényszék a 2019. január 9-én kelt 102.K.700.885/2018/6. számú végzésével a VI. rendű felperes keresetlevelét visszautasította a Kp. 48. § (1) bekezdés l) pontja alapján, tekintettel arra, hogy azt nem az alperesi hatóság által rendszeresített és közzétett elektronikus űrlapon, hanem e-Papír használatával terjesztette elő. A Kúria azonban a 2019. május 4-én kelt Kpkf.III.37.372/2019/2. számú végzésével a visszautasító végzést hatályon kívül helyezte és a törvényszéket az eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A Kúria álláspontja szerint sérül a felperes tisztességes eljáráshoz való joga, ha az általános szabályok szerint jogszerűen benyújtott keresetlevelével befogadását a bíróság a hatóság mulasztása miatt visszautasítja.
- [24] Ezt követően a törvényszék valamennyi felperes keresetét érdemben vizsgálta és megállapította, hogy a keresetek – az alábbiak szerint – nem alaposak.
- [25] A törvényszék a közigazgatási jogvitát az Tpvt. 83. §-a, valamint a Kp. 4. § (1)-(2) bekezdései, (3) bekezdés a) pontja és 5. § (1) bekezdése alapján, közigazgatási peres eljárásban, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 150. § (2) és (5) bekezdései alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A keresettel támadott közigazgatási határozat jogszerűségét a Kp. 2. § (4) bekezdése, 85. § (1) bekezdése, valamint a 84. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (1) bekezdése szerint a kereseti kérelem és az ellenkérelem korlátai között, és a Kp. 85. § (2) bekezdése értelmében a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálta. A tényállást a Kp. 78. § (2) bekezdésére és a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 279. § (1)-(2) bekezdéseire figyelemmel a felek tényállításai, a rendelkezésre bocsátott iratok, valamint a per során megismert egyéb bizonyítékok és peradatok egyenként és összességében, a megelőző eljárásban megállapított tényállással is összevetve történő értékelése alapján, a meggyőződése szerint állapította meg.
- [26] Mindenekelőtt kiemeli a törvényszék, hogy a felperesek a kereseteikben arra helyesen mutattak rá, hogy a perbeli közigazgatási hatósági eljárás megismételt eljárás volt, amelynek kereteit a Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítélete szabta meg. Az alperesi hatóságot

ugyanis a jelen ügyben alkalmazandó Ket. 109. § (4) bekezdése értelmében a Kúria ítéletének rendelkező része és indokolása kötötte, a megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően kellett eljárnia. Az ezzel ellentétes hatósági döntés semmisséghez vezet (Ket. 121. § (1) bek. f) pont).

- [27] A kúriai ítélet 254. pontja egyértelmű iránymutatást adott a megismételt eljárás tekintetében, az érintett piac elemzésével, a releváns forgalom meghatározásával, valamint az egyes bírságkiszabási szempontok értékelésével kapcsolatban. A határozat 83-93. pontjai részletesen elemzik az érintett árupiacot a keresleti és kínálati helyettesíthetőség szempontjai alapján, figyelemmel a szakvéleményre is. Az alperes az eljárás alá vontak számára kedvezőbb megközelítést alkalmazva, összességében szűkebb piacmeghatározást tartott indokoltnak. A releváns forgalmat az Új bírságközleményben foglalt módszertől némileg eltérve kalkulálta, a határozat 208-221. pontjaiban részletesen kifejtett okokból és módon. A bírság összegének meghatározásakor az alperes – a határozat 223. pontjában írtak szerint – valamennyi felperes vonatkozásában megfelelően csökkentette a jogsértés súlyát. Az alperes mérlegre tette az egyes felperesek által hivatkozott egyedi körülményeket is, és azokkal kapcsolatban a határozat 235. pontjától kezdődő részében kifejtette álláspontját.
- [28] A törvényszék megállapította, hogy az alperes a Ket. 109. § (4) bekezdésében foglaltakat betartotta, határozata megfelel a kúriai ítélet iránymutatásának, az abban foglaltakat teljesítette, de azon nem is terjeszkedett túl. Márpedig, a Kúria felülvizsgálati ítéletében elrendelt megismételt eljárás során, amennyiben a hatóság az ott előírtakat betartja és a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő határozatot hoz, a kereset elutasításának van helye.
- [29] Lényeges még, hogy a Kúria által a megismételt eljárásra és döntésre megszabott keretek egyben a törvényszék jelen perbeli jogszerűségi vizsgálatának korlátait is jelentették. Vagyis, a perben a jogvita lényegében már csak arra korlátozódhatott, hogy az alperes eljárása és döntése megfelelt-e az azt elrendelő kúriai ítélet iránymutatásának, vagy sem. A szerteágazó felperesi érvelések ellenére a törvényszék nem tekinthetett el attól, hogy a Kúria az ítéletében rögzítette a tényállást és az eljárás alá vontak – köztük a felperesek – vizsgált magatartásának jogsértő voltát, a megismételt közigazgatási hatósági eljárás és így a jelen per tárgya is kizárólag a bírság összecszerúsége lehetett. Számos, a felperesek által még mindig vitatott kérdésben a Kúria már döntött, az ítélt dolog vitássá tételére pedig ebben az eljárásban már nem volt mód.
- [30] Ami az Új bírságközlemény jelen ügyben való alkalmazhatóságát illeti, nem helytálló az a felperesi érvelés, miszerint a kúriai ítélet a Régi bírságközlemény alkalmazását írta volna elő a megismételt eljárásra. A Kúria az ítéletében arra vonatkozóan nem adott kifejezett iránymutatást (ilyen konkrét előírást az ítélet nem tartalmaz), hogy az alperesnek melyik bírságközleményt kell alkalmaznia, így a Ket. 109. § (4) bekezdésének sérelme erre tekintettel sem volt megállapítható.
- [31] Az Új bírságközleményt az alperes annak 83. pontjára figyelemmel alkalmazta, hiszen a közlemény közzétételének időpontjában az eljáró versenytanács még nem közölte előzetes álláspontját a felperesekkel. Az erre vonatkozó indokolást a határozat 200. pontja tartalmazza, ezen túlmenő indokolást az alperesnek pedig nem kellett adnia. Részletesen indokolnia az alperesnek a bírságközleménytől való esetleges eltérést kellett, hiszen éppen ennek elmaradása miatt tartotta jogszabálysértőnek az alaphatározatot a Kúria. Az alperes e körben az Új bírságközleménytől való eltérésre nem látott okot, a határozat 201. pontjában rögzítettek szerint.
- [32] Megjegyzi a törvényszék, hogy a közleménytől való eltérés lehetősége abból következik, hogy az alperes által kiadott bírságközlemény nem jogszabály, hanem egy olyan puha jogi eszköz (soft law), amely az alperes bírságolás körében követett, aktuális (változtatható) jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismerteti. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a

bírsághozfoglalásban foglaltak szigorú értelemben véve a közigazgatási perben sem kérhetőek számon az alperesen. Miután a közigazgatási perben a bíróság jogszerűségi – vagyis a jogszabályoknak való megfelelési – vizsgálatot végez, a bíróságnak nem azt kell vizsgálnia, hogy a határozat összhangban áll-e a közleményben foglaltakkal, hanem azt, hogy megfelel-e a jogszabályoknak.

- [33] A bírásghozfoglalás lététől, tartalmától függetlenül a versenyhatóság által kiszabott bírságnak a Tpv. 78. §-ában foglaltaknak kell megfelelnie. A törvényi szabályozás annak eldöntésében, hogy egy adott ügyben szükség van-e bírság kiszabására, illetve a bírság konkrét összegének megállapítása körében is igen széleskörű mérlegelési jogkör biztosít a hatóságnak. A bírság összegszerűségének meghatározása körében a mérlegelési jogkör gyakorlásához eligazítást ad a Tpv. 78. § (3) bekezdése, amely példálózó jelleggel felsorolja a hatóság által figyelembe veendő szempontokat, súlyosító és enyhítő körülményeket. Eszerint a bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, gyakoriságára – tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a végső üzletfelek érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg. A mérlegelési jogkörben hozott határozatrész jogszerűségét pedig a közigazgatási bíróságnak a Kp. 85. § (5) bekezdésében foglaltak mentén kell vizsgálnia, vagyis, hogy a közigazgatási szerv hatáskörét a mérlegelésre való felhatalmazásának keretei között gyakorolta-e, a mérlegelés szempontjai és azok okszerűsége a határozatból megállapíthatóak-e.
- [34] Mindazonáltal a bírásghozfoglalással ellentétes döntés is lehet jogsértő, főként abban az esetben, ha az alperes a határozatában nem ad magyarázatot a saját közleményétől való eltérésre, hiszen az ellentétes lehet a jogállamiságból, a jogbiztonságból levezethető, illetve az ügyfélegyenlőségből is következő jogos elvárások alapjogi elvével. Alapjogi szempontok a jelen ügyben is felmerültek a felperesek kereseti érvelésében, alapvetően abból az aspektusból, hogy a megismételt eljárásban a Régi bírásghozfoglalástól való eltérés, az Új bírásghozfoglalás alkalmazása okozhatott-e ilyen sérelmet.
- [35] E körben ismételten leszögezi a törvényszék, hogy az alperes a határozata már említett 200-201. pontjaiban indokát adta, hogy miért az Új bírásghozfoglalást alkalmazta, vagyis, hogy miért *nem* tért el saját *soft law* szabályozásától.
- [36] Az Új bírásghozfoglalás 83. pontjával összefüggésben itt emelendő ki, hogy az – a felperesi hivatkozásokkal szemben – nem visszaható, hanem azonnali hatályt állapít meg, vagyis az új közlemény a folyamatban lévő (még nem lezárt) jogviszonyokra is alkalmazandó, ami a magyar jogrendben megengedett.
- [37] E vonatkozásban nem téveszthető szem elől az sem, hogy a bírsághozfoglalás releváns jogszabályi alapjai (Tpv. 78. §) a jogsértés elkövetése, 2011. óta érdemben nem változtak, azokkal a jelen per felperesei is tisztában lehettek, különösen is a jogsértés esetén fenyegető, az esetükben kiszabható legmagasabb bírság összegével, annál többet vagy mást az alperes sem kért számon rajtuk. Annál is inkább lényeges ez, mert a felperesek érvelését követve az elkövetéskor, vagyis a 2011-ben hatályban lévő bírásghozfoglalás lehetne irányadó az ügyben, azonban a felperesek által elkövetett jogsértés időszakában nem volt hatályban bírásghozfoglalás, a Tpv. 78. §-a adta jogszabályi keret pedig – a fentebb írtak szerint – lényegét tekintve nem változott. Az alperes döntésének tehát az elkövetéstől az elbírálás idejéig csaknem azonos törvényi rendelkezéseknek kellett megfelelnie, amelyeknek a határozat teljes mértékben meg is felel. Utal még e körben a törvényszék a határozat 202. pontjában foglaltakra a nulla poena sine lege elvvel kapcsolatban írtakra, valamint a határozat 205. pontjára.

- [38] A jogszabályi keretet kitöltő bírságközleményben foglalt előírások kapcsán a törvényszék kiemelt hangsúllyal kíván hivatkozni az Európai Unió Bíróságának (EUB) Dansk Rørindustri (a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P-C-208/02. P. és C-213/02. P. számú egyesített) ügyben hozott ítéletére, amely egyértelműen rögzíti a következőket. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az a tény, hogy a Bizottság a múltban bizonyos típusú jogsértésekre bizonyos mértékű bírságokat alkalmazott, nem fosztja meg a Bizottságot attól a lehetőségtől, hogy megemelje ezt a mértéket, amennyiben ez szükséges ahhoz, hogy biztosítsa a közösségi versenypolitika végrehajtását; éppen ellenkezőleg: a közösségi versenyszabályok hatékony alkalmazása megkívánja, hogy a Bizottság a bírságok mértékét bármikor e politika igényeihez tudja igazítani (169., 227. pont). A piaci szereplők nem lehetnek jogos bizalommal olyan meglévő helyzet fenntartása iránt, amelyet a Bizottság a mérlegelési jogköre keretében módosíthat. Ez az elv egyértelműen alkalmazandó a versenypolitika keretében, amelyre a Bizottság széles mérlegelési jogköre jellemző, különösen, ami a bírság összegének meghatározását illeti (171., 172. pont). Az olyan közigazgatási eljárásban érintett vállalkozások, amelynek következményeképpen bírságot is kiszabhatnak, nem alapíthatnak jogos bizalmat arra, hogy a Bizottság a korábban kiszabottakhoz képest nem fogja növelni a bírságok összegét. Ebből az következik, hogy a bírságszámítási módszerre sem alapítható jogos bizalom (173., 228. pont). Következésképpen a fent említett vállalkozásoknak tekintetbe kell venniük azt a lehetőséget, hogy a Bizottság bármikor úgy dönthet, hogy a múltban alkalmazott mértékhez képest megemeli a bírságok összegét (229. pont). Ez nemcsak arra az esetre érvényes, amikor a Bizottság a bírságok kiszabásakor az egyes határozatokban megemeli a bírság mértékét, hanem arra is, amikor ez az emelés egyes esetekben olyan általános hatályú magatartási szabályok alkalmazásával történik, mint az iránymutatás (230. pont). Ebből azt a következtetést kell levonni, hogy az iránymutatás és különösen az abban meghatározott új bírságszámítási módszer – feltéve, hogy súlyosító hatással van a kiszabott bírságok mértékére – az adott jogsértés elkövetésekor észszerűen előrelátható volt az olyan vállalkozások számára, mint amilyenek a fellebbezők (231. pont). Következésképpen a Bizottság a megtámadott határozatban az iránymutatásnak az elfogadása előtti jogsértésekre való alkalmazásával nem sértette meg a visszaható hatály tilalmának elvét (232. pont).
- [39] Ezt az érvelést erősítette meg az EUB az Archer Daniels Midland (C-397/03. P. számú) ügyben hozott ítéletében is (21-26. pont).
- [40] Az ismertetett EUB ítélkezési gyakorlatból a törvényszék megítélése szerint egyértelműen következik, hogy a versenyszabályok megfelelő alkalmazása megköveteli, hogy a versenyhatóság (így az alperes) bármikor a bírságok növeléséről dönthessen. Ezért a piaci szereplőknek (így a felpereseknek) eleve nem keletkezhet sem olyan jóhiszeműen szerzett és gyakorolt joguk, sem olyan jogos várakozásuk – a jogállamiság, a jogbiztonság és az ügyfélegyenlőség követelményeire is tekintettel –, hogy a hatóság nem fog idővel változtatni a bírságok mértékén, vagy éppen nem fog idővel új számítási módszert kidolgozni. Ezért az adott esetben a felpereseknek azt észszerűen előre látniuk kellett, alappal számíthattak arra, hogy az alperes bírságolási politikája, bírságközleménye változhat, így az alperes nem sértette meg a visszaható hatály tilalmát sem, amikor a megjelenése előtti perbeli magatartásra alkalmazta az Új bírságközleményt. Az észszerű előreláthatóság kapcsán a határozat 204. pontja – alappal – utal a Kúria ítéletére is, amely rámutatott, hogy a Régi bírságközlemény tendenciózusan alul súlyozta a kiszabható bírságösszegeket a törvényben foglalt mérlegelési szempontokhoz képest, így a Régi bírságközlemény szerinti bírságkiszabási gyakorlat eleve nem használja ki a bírság meghatározására vonatkozó mérlegelési mozgásteret. illetve, hogy már az alaphatározatban is a bírság maximumához képest alacsony bírságösszegekről volt szó.

- [41] Több felperes hivatkozott a tisztességes eljáráshoz, a bírósághoz forduláshoz és a hatékony jogorvoslathoz való alapjogainak sérelmére is az Új bírságközlemény alkalmazásával kapcsolatosan.
- [42] E hivatkozásokkal összefüggésben kiemeli a törvényszék, hogy a perben a fair eljárás követelményének sérelmét a felperesek nem tudták igazolni. A felperesek jogosultak voltak megismerni és érdemben nyilatkozhattak az előzetes álláspontra, ezáltal lehetőségük volt minden egyes, a hatóság által felhasznált vagy felhasználni kívánt bizonyítékot megismerni, volt idejük és módjuk ezekkel kapcsolatban kifejtteni az álláspontjukat, az alperes pedig érdemben foglalkozott a felperesek érveivel a határozatában. Önmagában az Új bírságközlemény – mint anyagi szabály – alkalmazása nem teheti az eljárást tisztességtelenné. A tisztességes eljáráshoz való jog magának az eljárásnak, és nem az eljárás eredményeként hozott döntésnek a minőségét hivatott biztosítani.
- [43] Továbbmenően, a felperesek jogorvoslati lehetőségtől nem estek el, mind az alaphatározattal, mind a megismételt eljárásban hozott határozattal szemben keresettel élhettek és éltek is, ekként a jogorvoslattól elrettentő hatás sem igazolt. Mindkét ízben volt olyan jogorvoslati fórum – a bíróság –, amely érdemben felülbírálhatta az alperesi döntést, és ez a valódi, érdemi felülbírálat mindkét alkalommal meg is történt. Az nem tartozik a jogorvoslathoz való jog körébe, és ilyet a konkrét ügyben a Kúria sem írt elő, hogy az új bírságnak összegszerűen alacsonyabbnak kellene lennie, mint a hatályon kívül helyezettnek. Sőt, amint az alperes a határozata 203. pontjában kifejtette, a bírói gyakorlat szerint az sem jogszerűtlen, ha egy megismételt eljárásban a hatóság az alaphatározatban szereplőtől magasabb összegű bírságot szab ki. Ugyanakkor a perbeli esetben nem ez volt a helyzet. Az Új bírságközlemény alkalmazása olyannyira nem tekinthető az alaphatározattal szemben igénybe vett jogorvoslat (bírói felülvizsgálat) szankciójának, hogy a közlemény a megismételt eljárásokban a 83. pontban foglalt eltérésekkel, azaz kevésbé magas bírságot eredményezően alkalmazandó. A jogorvoslat eredményeként pedig az alperes valamennyi felperes jogsértését ténylegesen is, összegszerűségében enyhébben szankcionálta, valamennyi felperes esetében az alaphatározatban kiszabott bírságokhoz képest alacsonyabb – többségüknél lényegesen alacsonyabb (az I. rendű felperes esetében csaknem 45%-kal, a III. rendű felperes esetében csaknem 48%-kal, a IV. rendű felperes esetében csaknem 21%-kal, az V. rendű felperes esetében több mint 20%-kal, a VI. rendű felperes esetében csaknem 40%-kal kisebb) – összegű bírságokat szabott ki. Olyan kötelezést pedig a kúriai ítélet nem tartalmazott, amelynek alapján az alperesnek a határozatában tételelesen ki kellett volna munkálnia, hogy melyik bírságközlemény alkalmazása pontosan milyen összegű bírságot eredményezett volna. Az ilyen összehasonlításnak – az eddig kifejtettekre, valamint a pontozás hiányát sérelmező érvek kapcsán majd a későbbiekben írtakra figyelemmel – nincs is különösebb jelentősége.
- [44] A fentebb kifejtettek tekintetével a felpereseknek – az EJEE, az Alaptörvény, a Jat. és a Ket. alapvető rendelkezéseire alapított – alapjogi jellegű kereseti érvei nem foghattak helyt.
- [45] Az érintett piac kúriai ítéletnek megfelelő meghatározását vitató kereseti érvek az általánosságokon túl olyan konkrét kifogást nem tartalmaztak, amely a határozat 83-93. pontjaiban írtak jogszerűségét megdönthette volna. A lakáscélú és a szabad felhasználású, de jelzáloggal fedezett devizahitelek egy árupiacra tartozását vitató hivatkozással kapcsolatban az alperes már a határozatának 85. pontjában is részletesen kifejtette, hogy a figyelembe vett devizaalapú jelzáloghiteleknek azonosak a főbb jellemzőik: lakáscélú ingatlanra bejegyzett jelzálogjog biztosítja a fedezetet, nagy összegű, hosszú távra szóló kötelezettségvállalások, viszonylag alacsonyabb kamatok mellett érhetőek el és jellemzően lakáscél kielégítését szolgálják. Ez a megközelítés olvasható ki a Végtörlesztési tv. indoklásából, valamint a 3048/2013. (II. 28.) AB határozatból is, miszerint a jogalkotó célja az ingatlanl fedezett, fogyasztóval kötött devizaalapú hitelek rögzített árfolyamon történő teljes előtörlesztésének

(végtörlesztésének) lehetővé tételével az volt, hogy általa a devizaalapú kölcsönszerződések biztosítékául szolgáló lakóingatlanok tehermentesíthetőek legyenek, ezáltal elkerülve a szerződés esetleges adós általi teljesíthetetlensége esetén bekövetkező kényszerértékesítést. Az, hogy a lakáscélú és a szabad felhasználású, de jelzáloggal fedezett devizahitelek természetüknél és felhasználhatóságuknál fogva eltérnének, bizonyítatlan és ezért megalapozatlan állítás. Emellett – ahogyan azt a határozat 92. pontja tartalmazza – a jogsértés mindkét hiteltípust érintette, így, ha külön piacra tartozóként is határoznánk meg ezeket a hiteleket, akkor is mindkettőből elért bevételt figyelembe kellene venni a releváns forgalom meghatározásakor.

[46] A törvényszék álláspontja szerint jogszerű a határozat a releváns forgalom bírságalapként történő figyelembe vétele és annak számítása körében is. A Kúria az ítéletében megfelelőnek tartotta a releváns forgalom bírságszámítás során történő alapul vételét, s utalt arra is, hogy a Tptv. 78. §-ából nem következik, hogy a jogsértés súlyát ne tükröznék a forint- és devizahitelek teljes állománya, függetlenül attól, hogy annak egy részét érintette a jogsértés, feltéve, hogy az egyes felperesek nem végtörleszthető devizahitel állományainak aránya nem különbözik lényegesen egymástól. A számítás tekintetben az alperes ugyan eltért az Új bírságközleményében foglaltaktól, ám az eltérést – a Kúria iránymutatását betartva – a határozat 208-211. pontjaiban részletesen megindokolta. Az alperes a releváns forgalom számítása során, a határozat 209. pontja szerint az ingatlanfedezetű végtörleszthető devizahitel állományon keletkezett bevételt vette figyelembe, végtörleszthetőnek pedig azokat a hiteleket tekintette, amelyek a régi Hpt. 200/B. § (2) bekezdés a) és b) pontjainak megfeleltek. Téves az a felperesi érvelés, amely szerint a határozat jogszabálysértő módon határozta meg a végtörleszthető hitelek körét, amiért a régi Hpt. 200/B. § (2) bekezdése szerinti feltételek közül csak kettőt vett figyelembe. A régi Hpt. 200/B. § (2) bekezdés a) és b) pontjai olyan objektív ismérvek, amelyekre nem volt, nem is lehetett kihatása a felperesek jogsértő magatartásának, míg a további pontokban meghatározott feltételek teljesülését (a fogyasztó döntését) a jogsértés befolyásolhatta, ezek figyelembevételével tehát éppen a jogsértés segítene csökkenteni a releváns forgalom összegét, ami elfogadhatatlan, az utolsó feltétel pedig csakis utólagosan vizsgálható. Valamennyi feltétel együttes teljesülése ráadásul nem a végtörleszthető, hanem csupán a ténylegesen végtörlesztett devizahitelek körét adja. Az alperes pedig kifejezetten nem csak a ténylegesen végtörlesztett, hanem a végtörleszthető hitelállományon keletkezett bevételből kívánt kiindulni. A határozat 211-213. pontjai okszerűen és logikusan számot adnak ebben a kérdésben, rámutatva, hogy az így meghatározott, az ingatlanfedezetű végtörleszthető devizahitel állományon elért bevétel, mint releváns forgalom fejezi ki megfelelően a tárgybeli jogsértés gazdasági jelentőségét.

[47] A határozat 213. pontja külön indokolást tartalmaz arra nézve, miért vette figyelembe az alperes a releváns forgalom meghatározásakor azon hiteleket is, amelynél bejelentették a végtörlesztés szándékát, illetve amelynél ténylegesen megtörtént a végtörlesztés. Kiemelendő, hogy a releváns forgalom meghatározásánál, a jogsértés gazdasági jelentőségének megítélésénél nem lehet cél a tényleges kárt szenvedett fogyasztók beazonosítása, az okozott kár számszerűsítése. Emellett a felperesek magatartása egy egységes, jogsértő cél, a végtörleszthető hitelek kiváltására nyújtott hitelek kibocsátásának korlátozására irányult, amely így – legalábbis elviekben – hatással lehetett a ténylegesen végtörlesztett hitelek kiváltásának feltételeire is, ami pedig a jogsértés gazdasági jelentősége körében mindenképpen értékelhető.

[48] A törvényszék megítélése szerint helyesen foglalt állást az alperes abban, hogy a releváns forgalom meghatározása körében nem vonta le a bevételekből a forrásköltségeket, valamint a végtörlesztésen elszenvedett veszteségeket. Megalapozottan mutatott rá arra a határozat 215. pontjában, hogy a jogsértés gazdasági jelentőségét nem az elért profit, hanem a hiteleken

realizált árbevétel fejezi ki megfelelőbben. Ennek cáfolására a kereseti érvek nem voltak alkalmasak. Nem vétett hibát az alperes akkor sem, amikor a releváns forgalom összegét nem csökkentette a közterhek levonásával. Egyfelől erre jogszabályi kötelezettsége nem volt, másfelől a korábbi határozatának bírságot kiszabó részéhez sem volt kötve, hiszen azt a Kúria hatályon kívül helyezte, harmadrészt pedig nem lépte túl a Kúria által megállapított tényállás kereteit és a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatását, a kúriai ítélet ugyanis nem tartalmaz olyan kifejezett megállapítást vagy előírást, amelynek alapján az alperesnek a közterheket le kellett volna vonnia. Az alperes a határozatának 216-218. pontjaiban kimerítően meg is indokolta, hogy miért (a felperesek által hivatkozott speciális piaci körülmények, a jogszabályalkotás következtében kialakult atipikus piaci helyzet kiemelt súlyú enyhítő körülményként történő figyelembevétele miatt, a kétszeres értékelés kiküszöbölése érdekében) tért el az alaphatározatában foglaltaktól és miért nem vonta le a közterheket a releváns forgalomból, amivel kapcsolatban kiemelendő, hogy az Új bírságközlemény – annak 13. pontjában – kifejezetten rögzíti, hogy egyes tényezők a mérlegelés során csak egyszer vehetők figyelembe. Az alperes helytállóan, a jogszabályokkal összhangban mutatott rá arra is, hogy a társasági adó, a helyi iparüzési adó, az innovációs járulék, a hitelintézeti járadék és a bankadó nem minősülnek hozzáadottérték-adónak, és nem áll fenn közvetlen gazdasági kapcsolat e közterhek és a releváns forgalom tárgyát képező hitelállomány között, így ezeket az összegeket nem kellett levonni a releváns forgalom összegéből.

- [49] Ami a fogyasztóknak a tisztességtelenség miatt visszafizetett összegek releváns forgalomból történő levonását illeti, az alperes a határozatának 219. pontjában meggyőzően fejtette ki, hogy a felperesek a jogsértés időpontjában, a stratégiájuk kialakításakor értelemszerűen nem vehették figyelembe azt, hogy a jogsértést követő három év múlva semmisnek fognak minősülni a hitelszerződések egyes kikötései. Az, hogy a jogalkotó utóbb jóváírásra kötelezte a bankokat, nem jelenti azt, hogy az Elszámolási tv. visszamenőlegesen csökkentette volna a bankok bevételeit, az – a számviteli szabályokra figyelemmel – nem érintette, mert nem érinthette a 2011. évi forgalmukat. A felperesekkel szemben jogsértésük miatt kiszabott bírság nem értelmezhető kétszeres visszafizetési kötelezettségként, hiszen az esetleges fogyasztói kárigény nem mosható össze a Tpv. rendelkezéseiből fakadó versenyjogi felelősséggel, különösen a közjogi jogérvényesítésből fakadó bírságfizetési kötelezettséggel. Az alperes nem a felperesek bevételeit vonta el, hanem a Kúria ítéletében megállapított felperesi kartelljogsértés miatt szabott ki a Tpv. rendelkezéseinek megfelelően versenyfelügyeleti bírságot. A versenyfelügyeleti bírság kiszabása egyébként akkor is jogszerű, ha a kartell maga nem is generál tényleges bevételt. A felperesek saját felróható magatartásukra pedig előnyök szerzése végett nem hivatkozhatnak.
- [50] Nem fogadta el a törvényszék a jogsértés időtartamának meghatározásával kapcsolatos felperesi kifogásokat sem. Az alperes jogszerűen, a kúriai ítéletben rögzített tényállásnak megfelelően járt el, amikor a jogsértés időtartamát a 2011. szeptember 15. és 2012. január 30. napja közötti, négy és fél hónapos időtartamban állapította meg. A Kúria az ítéletében ugyanis egyértelműen rögzítette, hogy felperesek már a 2011. szeptember 15-i retail risk reggelin – függetlenül attól, hogy ekkor nem átfogó terv jött létre – jogsértést követtek el, ezzel pedig a jogsértés kezdő időpontját is egyértelműen meghatározta. Ebből következően irreleváns, de egyben – a jogalkotási folyamat lépéseire, és T.T. 2011. szeptember 15-i e-mailjére tekintettel – okszerűtlen is az a felperesi hivatkozás, hogy a végtörlesztéssel kapcsolatos jogszabályi módosításokat csak a Végtörlesztési tv. hatályba lépésekor, 2011. szeptember 29-én ismerték meg, így azt megelőzően nem is követhettek el jogsértést. Az alperesi határozat 214. pontja e körben helytálló levezetést tartalmaz.
- [51] Az alperes mérlegelésének mikénti teljesítése kapcsán a törvényszék nem értett egyet azokkal a felperesi kifogásokkal, amelyek konkrét pontszámok megjelenítését hiányolták. Pontozást

ugyanis sem a Tpv. 78. § (3) bekezdése, sem pedig a kúriai ítélet nem írt elő az alperesnek, így annak elmaradása nem is róható a terhére. Megjegyzi a törvényszék, hogy az Új bírságközleményben sincs előírva, hogy az alperesnek a határozatában pontszámokat kellene feltüntetnie. A hatóság mérlegelő tevékenysége egyebekben nem is azonosítható egzakt módon meghatározott pontszámokkal végzett matematikai műveletekkel. Egyetértve a határozat 207. pontjában írtakkal, kiemelendő, hogy attól, hogy egy hatóság nem alkalmaz pontszámozást, és nem végez számszaki adatokkal matematikai műveleteket, még nem jelenti, hogy a mérlegelő tevékenysége követhetetlen, ellenőrizhetetlen lenne. Ennek hiányában is egyértelműen megállapítható lehet, hogy a hatáskörét a mérlegelésre való felhatalmazásának keretei között gyakorolta-e, s a mérlegelés szempontjai és azok okszerűsége is a határozatából – megfelelő részletességű indokolás mellett – kitűnhet. Hangsúlyozni szükséges, hogy a mérlegelési jogkörben hozott döntés nem egy algebrai feladat, éppen ezért a bírság összegének meghatározását nem is lehet forint-fillér pontossággal számon kérni a hatóságon, a bírság mértéke meghatározásának a Kp. 85. § (5) bekezdésében foglaltaknak kell megfelelnie, vagyis a jogi és nem pedig bizonyos számtani törvényszerűségeknek. Ha a mérlegelés nem kirívóan okszerűtlen, s ennél fogva nem eredményez lényeges aránytalanságot, esetleges apróbb számítási hibák, pontatlanságok a határozat magváltoztatását, megsemmisítését nem eredményezhetik. A mérlegelési jogkörben hozott döntés pusztán azon az alapon sem tekinthető jogszabálysértőnek, hogy a figyelembe vett szempontok eltérő értékelésével, súlyozásával (pontozásával) más, akár ugyancsak jogszerűen megindokolható döntés is hozható lett volna.

- [52] Nem megalapozott azon felperesi érvelés sem, amely szerint az alperes kötve volt a korábbi, alaphatározata szerinti mérlegeléséhez. A Kúria az alaphatározatot a bírság körében hatályon kívül helyezte, és az alperest új eljárásra kötelezte, így az alperes éppen a kúriai ítélet miatt volt köteles lefolytatni a megismételt eljárását és ismételten mérlegre tenni a jogsértés összes körülményét. A hatályon kívül helyezésre figyelemmel nem volt olyan mérlegelés, amelyhez az alperes kötve lehetett volna, ekként önmagában nem is lehet jogsértő az, ha az alperes a megismételt eljárásban újból, és esetleg másként értékeli bizonyos körülményeket, ha ezt az értékelését megfelelően megindokolja.
- [53] A törvényszék összességében úgy ítélte meg, hogy a perbeli esetben az alperes az adott ügyben releváns körülményeket megfelelően, okszerűen mérlegelte, s erről a határozatának indokolásában a szükséges körben számot is adott. Az alperes határozatának indokolásában a Ket. és a Kp. vonatkozó rendelkezéseinek megfelelő, kellő részletességű, az érdemi felülvizsgálat lehetőségét garantáló szöveges értékelés olvasható, az alperes a mérlegelését megalapozó körülményeket kellő részletességgel bemutatta, megjelölve, hogy mely körülményeket miként vett számításba, így maradéktalanul eleget tett a Tpv. alapján őt terhelő kötelezettségnek. A határozat indoklásából egyértelműen megállapítható, hogy az alperes a kúriai ítéletnek megfelelően valamennyi felperes esetében csökkentette a jogsértés súlyát, és végeredményként – az adott felperes által elkövetett jogsértés súlyához, jellegéhez, valamint a vonatkozásában feltárt enyhítő és súlyosító körülményekhez igazodóan, a felperesi hivatkozásokat is szem előtt tartva – csökkentette a kiszabott bírságok összegét is.
- [54] A jogsértés súlyának mérlegelése körében, a verseny veszélyeztetettsége, a jogsértés jellege kapcsán nem lehetett eltekinteni attól, hogy a kúriai ítélet egyértelműen rögzítette, miszerint a felperesek magatartása, a versenytársak közötti kibocsátás korlátozására irányuló megállapodás a legsúlyosabb kartellek közé tartozik. Így nem fogadható el az a felperesi okfejtés, amely szerint a perbeli jogsértés ne tartozna a legsúlyosabb versenykorlátozások közé. Az alperes ezt helyesen rögzítette a határozat 223. pontjában, értékelve ugyanakkor azt is, hogy az első retail risk reggelin nem átfogó terv jött létre, ami a jogsértés súlyát csökkenti.

- [55] A Kúria az ítéletében ugyanitt rögzítette a jogsértés által érintett versenymozgásokat, valamint a jogsértés piaci hatását is. A kúriai ítélet értelmében a felperesek magatartása hatott az ár mozgásra, a jogsértésnek lényeges piaci hatása volt. Ezért az a felperesi kifogás sem lehetett alapos, amely szerint az érintett versenymozgásokat az alperes a határozata 224. pontjában önkényesen határozta volna meg, továbbá, hogy a jogsértésnek nem, vagy csak elenyésző hatása volt a fogyasztói döntésekre.
- [56] A felperesek által sem vitatottan az általuk megvalósított kartell a magyarországi bankrendszer legnagyobb szereplőinek a részvételével zajlott, így ez a piaci részesedés volt az, amelyet a hatás kapcsán az alperesnek értékelnie kellett, s a határozat 225. pontjában értékelt is. A hatásnak a bírság körében, a jogsértés súlya kapcsán történő figyelembe vételét a Tptv. 78. § (3) bekezdése kifejezetten előírja, így az a felperesi érveléssel szemben kétszeres értékelésnek semmiképpen sem tekinthető. Az alperes azt is megalapozottan vette figyelembe a határozat 226. pontjában, hogy a vevők számára fontos termékről volt szó, hiszen az adott hitelek jelentik a lakáshoz jutás egyik alapvető eszközét, azonban arra is figyelemmel volt, hogy a végtörlesztés nem közvetlenül a lakáshoz jutást szolgálta. Megjegyzendő, hogy a bírságkiszabás körében releváns piaci hatás nem mosható össze azzal, hogy az alperes milyen jogalapon (cél, hatás, potenciális hatás) állapítja meg egy magatartás versenyjogsértő jellegét. A perbeli jogsértés célzatos jogsértés, a versenykorlátozó cél meglétére figyelemmel az alperes nem volt köteles az eljárása során counterfactual elemzést végezni. Miután a jogsértés megállapításához elegendő volt a célzat, ezért a jogsértés jogkövetkezményének meghatározásakor is elfogadható a tényleges piaci hatás nélkül maradó magatartásokat is szankcionálni. Amint arra a Kúria is rámutatott, a törvény nem írja elő, hogy a bírság alapjául a jogsértés tényleges hatása szolgálhat. Ugyanakkor az alperes a határozat 227. pontjából kiolvashatóan nem értékelte a felperesek terhére a jogsértés tényleges hatásának bizonyítatlanságát.
- [57] Az alperes jogszerűen értékelte a felperesek jogsértéshez való viszonyulását kifejező súlyosító és enyhítő körülményeket is.
- [58] A kétoldalú találkozók új színterét adták a jogsértésnek, ezért megalapozottan került sor az ezeken részt vevő vezető tisztségviselők érintettségének – a felróhatóság szempontjából – közepes fokú súlyosító körülményként történő értékelésére a határozat 231. pontja szerint. Ahogyan a kúriai ítélet is rögzítette, a kétoldalú találkozókban a bankok felsővezetői megerősítették, hogy nem kívánnak a végtörlesztési időszakban versenyezni, tehát a retail risk reggeliken elhangzott információkon túl osztottak meg egymással üzleti titoknak minősülő, stratégiai információkat. Helyesen érvelt azzal az alperes, hogy e vezető tisztségviselők felelőssége beosztásuknál, az érintett vállalkozásokban betöltött szerepükön fogva fokozott abban, hogy a jogkövető magatartás helyreállítása helyett a folyamatban lévő jogsértés jogellenes kommunikációs platformját még tovább szélesítették, ami a velük szemben támasztott társadalmi elvárásokkal, értékítéllettel egyértelműen ellentétes. Egyetértett a törvényszék a határozat azon megállapításával, hogy a vezető tisztségviselők kétoldalú egyeztetései implicit módon az érintett vállalkozások jogsértésben való részvételének fokozottabb intenzitását is jelzik, így e körülmény figyelembe vételével az alperes egyben ezt a tényezőt is értékelte.
- [59] Az alperes a VI. rendű felperes proaktívabb magatartását közepes fokú enyhítő körülményként értékelte a határozat 236. pontjában. A felperes nem hivatkozott olyan új tényre vagy körülményre, amely az alperesi mérlegelés jogszerűtlenségét igazolva ezen enyhítő körülmény nagyobb nyomattal történő figyelembe vételét indokolta volna.
- [60] Az alperes a kúriai ítélet iránymutatásának megfelelően vizsgálta az I. rendű felperes versenyzői magatartásra való hivatkozását is. A határozat 237-238. pontjaiban számot adott arról, hogy szerinte miért nem állapítható meg, miszerint az I. rendű felperes más bankokhoz

képest enyhítő körülményként figyelembe vehető mértékű proaktivitást tanúsított volna. E körben a törvényszék megítélése szerint is helyesen érvelt – a kúriai ítélet megállapításait is figyelembe véve – különösen azzal, hogy az I. rendű felperes által bevezetett kiváltó hitelek kamatai a versenytársai által kínált hasonló termékekhez képest átlagosak voltak, saját korábbi (kiváltásra nem használható) jelzáloghiteleinél pedig jóval magasabb árázással rendelkeztek.

- [61] A III. rendű felperes második, 2011. október 3-i retail risk reggeliről való távolmaradását az alperes a határozat 239. pontjában megfelelően, okszerűen mérlegelte. Azt a VI. rendű felperes proaktív magatartásával, mint közepes fokú enyhítő körülménnyel is összevetve, helyesen vette figyelembe kis fokú enyhítő körülményként. Kiemelendő, hogy a kúriai ítélet szerint a III. rendű felperes tudott erről a találkozóról, stratégiáját az egyeztetésekre figyelemmel alakította ki. Emellett a felperes saját elmondása szerint azért nem vett részt a második találkozón, mert dolga volt. Így az adott esetben nincs szó arról, hogy a III. rendű felperes a jogsértést nem hajtotta volna végre, azt versenyző magatartás tanúsításával elkerülni, esetleg elhárítani igyekezett volna. A III. rendű felperes a kettőből egy találkozón és kétoldalú egyeztetéseken is részt vett, így esetében lényegesen ritkább részvételről nem lehet szó, és a megállapodást végrehajtva ténylegesen korlátozottan vett részt a végtörlesztéshez kapcsolódó refinanszírozásban.
- [62] Az állami beavatkozást, mint külső tényezőt a határozat 240. pontjában az alperes kiemelt fokú enyhítő körülményként értékelte valamennyi felperes vonatkozásában. Nem voltak elfogadhatók ugyanakkor a magatartást, mint csupán a külső tényezők miatti rögtönzést bemutató érvek. A kúriai ítélet rögzítette a tényállást, amely szerint a felperesek jogsértő magatartása egy átfogó tervbe illeszkedett, így iratellenes arra hivatkozni, hogy a felperesek nem tervszerűen jártak volna el.
- [63] Az alperes a határozatának 247-250. pontjaiban kimerítően megindokolta, hogy a felperesek tevőleges jóvátételként, illetve utólagos megfelelési programként hivatkozott intézkedései miért nem voltak a perbeli esetben enyhítő körülményként figyelembe vehetők. Kiemelendő, hogy az e körben a felperesek által említett ügyintézési rendeket belső, a fogyasztók számára nem, vagy csak nehezen hozzáférhető dokumentumok rögzítik, a felperesek az érintett fogyasztók részére a kompenzációs, illetve egyezségkötési lehetőségekről pedig nem adtak tájékoztatást, így azok széles körű érvényesüléséről nem lehet szó, amit jól mutat, hogy – a határozat megállapítása szerint – tevőleges jóvátétel nyújtására ténylegesen nem is került sor. Utóbbi tény nem függetleníthető attól, hogy a fogyasztói jogérvényesítési lehetőségeket a felperesek nem propagálták. A felperesek utólagos megfelelési programjai az elkövetett jogsértést nem képesek meg nem történné tenni, ezért önmagukban (más együttműködési formák hiányában) nincs enyhítő hatásuk. A felperesek a kereseteikben nem hoztak fel olyan új érvet, amely azt igazolta volna, hogy intézkedéseik alkalmasak lettek volna a jogsértés negatív hatásainak kiküszöbölésére, vagy legalább csökkentésére, így különösen a fogyasztói károk kompenzálására.
- [64] A támadott közigazgatási határozat a keresetekben megjelölt körben nem bizonyult jogszabálysértőnek, ezért a bíróság a felperesek kereseteit – mint alaptalanokat – a Kp. 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította.

Záró rész

- [65] Az alperes költségeinek megfizetésére a felperesek a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése és 87. § (1) bekezdése alapján kötelesek. A törvényszék a perköltség összegét a Pp. 82. § (3) bekezdésére, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletben foglaltakra is

figyelemmel határozta meg. Az alperes által benyújtott költségjegyzéken felszámított költségeket arányosnak értékelte a tényleges munkavégzéssel, szem előtt tartva a per tárgyának értékét, értékelve a jogvita bonyolultságát, a képviselő szakmai nehézségét, továbbá az előkészítő munka (beadványok elkészítése), illetve a tárgyaláson való megjelenés és nyilatkozattétel időigényét is.

- [66] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdés h) pontjában biztosított tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az Itv. 45/A. § (2) bekezdésére figyelemmel az Itv. 39. § (1) bekezdésében és 42. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott mértékű kereseti illeték viselésére a felperesek a Pp. 101. § (1) bekezdése, valamint 102. § (1) bekezdése alapján kötelesek.
- [67] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (2) bekezdése kizárja.

Budapest, 2020. július 1.

dr. Rácz Krisztina a tanács elnöke, dr. Remes Gábor előadó bíró, dr. Tóth László bíró